

Ady András

A még nem és a már késő közt

Versek

Csíkszeredai Kiadóhivatal, 2003

Anyámnak

TARTALOM

NYITÁNY

NÉGYSOROS
ÉLET
EL...
CIRCULUS VICIOSUS
SZÍNTELEN

MULASZTÁS

MULASZTÁS
MÓZESEK
KÖZÉP
EGYSZER ÉVENTE ÉG A VILLANY
KÖSZÖNŐM
NEKED, HA OTT MÉG OLVASOL
NAGYAPA
ANYÁMMAL
HUSZONHÉT

INTROVERZIÓ

VADÁSZAT
POLLICE VERSO
KANÓCFÉNY
SZOBÁNKBAN
HAJNALBAN, FALAK MENTÉN
VERSENGÉS NÉLKÜL
KOMPROMISSZUM
KIFOSZTVA
DÉMONOK
LÉGSZOMJ
ÉLETVÁGY
LÁNCREAKCIÓ

HAJNALI FÉLELEM

„A MÚLT ÉJJEL IS”
DESZKÁK KÖZÖTT, HALK HARANGSZÓ
SZÜLETIK A CSOBBANÁS
PARTOK KÖZT

FARKASOKNAK SAJÁT FÉNYÜK NINCST
PILLANAT FENŐKŐ ÉS ACÉL KÖZT
EGY ÚJABB NAP
TUDATALATTI

REQUIEM

REQUIEM
RES PROSPERAE
PÁRHUZAMOS A SEMMIBE
HA MINDEN CSOMAGOD EGY MOSOLY
FARAGOTT CSEPPEK
KÉK ÁRNYALAT
LÁTHATNÁD, AMIT LÁTOK
ITTHON
PILLANATKÉP

VALLOMÁSOK

AZ OROSZLÁN ÉS A RÁK
NE SZÓLJ HOZZÁM!
HÁTTÉR NAPPAL, FÁVAL, VELEM
ALTATÓ HELYETT
KETTEN
TÉL
FORDÍTVA NÉZZ TÁVCSŐBE!
ÍGY ÉBRESZTESZ
REMÉNY
CSEND
VELED
PILLANATKÉP BELLÁVAL
VIRÁG
TÖRÉSVONAL
PÁLYAUDVAR KÉT SZEMÉLYRE
BELLÁT ELEMENZVE

A még nem és a már késő közt –
Nyulas Ferenc, Cseke Gábor

Lírai fotográfiák – Szonda Szabolcs

NYITÁNY

NÉGYSOROS

Tavasszal gyermeki mosolya
Nyáron felnőtti kacaja
Ősszel megértő, bölcs derű
Télen halálvigyor, fekete, keserű.

1995

ÉLET

Tolongó testek világa,
Csókos-nikkelfényes éjszakák,
Emberek, kik eszmék nélkül élnek,
S kreálnak egymásnak életet-halált.

1995

EL...

Elmentél,
Hiányoztál tíz évet,
Vártalak.
Visszajöttél a tizenegyedik
Évben,
Elmentem én.

1995

CIRCULUS VICIOSUS

Bent, bent megint
Meddig fokozzák a kint?
Sosem kint, sosem kint,
Sorvad a lelked megint.
Kinyitják a rácsokat,
Hogy megvalósítsd álmodat?
Szabad vagy,
Urad most már
Magad vagy
A közelgő rácsokig,

A szenvedés rádcsuklik
S kitalálják az újabb kint,
Bent, bent megint.

1995

SZÍNTELEN

Fehér láthatár...
Páráskor egy nyerítő reflex,
Hamugyeplővel szügyében,
Jégkalászt tapos.

Hol félelmem félelmedhez ér,
Szürke már.

Homlokod fehér lapján,
Tejútrendszer a bögrében,
Birtokolni kész már,
A fekete láthatár...

1996

MULASZTÁS

MULASZTÁS

Császármetszés,
Szárnyakat ajánltak fel,
Kis, angyalkölyök-szárnyat,
S én nem fogadtam el.

Most ölnék!
Parányi tollruháért,
Bokám a földbe...
Fölöttem elhúz egy csecsemőárnyék.

1996

MÓZESEK

Hosszú varkocsú vízen,
Fulladó, kékülő csecsemő-töltetek,
Szívemből, tudomón át,
Szurkozott kosarak kis hada lebeg.

Utánuk lesek,
A Kőtábla ódon rúnáin át...
Felvágott eremből, Nílusba szédelgő,
Szurkozott kosarak kis hadát.

1996

KÖZÉP

Apály,
Apám kavics szíve hív,
Alvó világok felett.
Dagály,
Anyám ajka partra szív,
Vérem sós permet,
Alvó virágok felett.

1996

EGYSZER ÉVENTE ÉG A VILLANY

Éji folyosó,
Apám fogalma ablak előtt,
Cserepes virágok klorofílltora,
Nyári sötét,
Sóhaj arcomra mázolva...
Boldog születésnapot.

1996

KÖSZÖNÖM

Valaki mindig
Foga közt hozta életem,
Mit játékom eldobott.

1997

NEKED, HA OTT MÉG OLVASOL

A surranó csendben,
Zizzenve-remegve,
Kábultan, kéjesen zuhan,
Mint pattintott kőszilánk,
Pendül levélről levélre
Kint a fény.

Bennem
Szikrázik a sárga fagy,
Mint zongorában
Lehangolt húrok,
Pattannak álmaim...

Hajnalban csonkoltak,
Éreztem,
Csontjaim közt kószált a halál,
Sajnált, tudom,
És szerelmes volt...
Gyűjtött belőlem egy csokrot.

2000

NAGYAPA

Most már hunyt szemmel is
Látlak, ha földre térdel a köd,
És múlnak harmatcseppeken át
Nagyított éjszakák.
Emlékszem, ahogy búcsúztál,
S mint hűséges eb, a halál
Sétádon elkísért.
Ébredő színek szárnyán,
Ha felszárad a homály...
Hajnalban hárman maradunk,
S álmainkon át
Meséljük az éjszakát,
Hol szavaid keret nélkül, szabadon,
Elvesztek a csillagok közt félúton.

2001

ANYÁMMAL

Bár Te lassan nagyon kicsi vagy...
– arcod még mindig alulról,
mélyről kapaszkodó szemekkel követem –
...én pedig lassan nagyon nagy,
Tekinteted most is mindig megölel,
S mint nyugós, sötétben félő kis állatot,
Magához felemel.

2004

HUSZONHÉT

Homály, s a városban fáradó fény,
Bomló ívek – jánuszarcú pillanat,
S közeli hegyekről szalad az utcákra
Fák közül az alkonypára.
Est emel körém csendfalat,
Porcseppek dobolnak az utcán...
Hiába ül ki lelkem testem ablakába,
Tüdőbe szakadt-tört lélegzet,
A befűlt remény mai dala, mely tegnapról szól,
S távolból, még belőlem, átüt
– mint patakon nehéz kövek szürke háta –
a dühös, kitett-kölyök tekintet.

Sötét, s ha késői városban pereg
Korai álmok némafilmsora,
Magunkra gondolok helyetted is, apa.
2003

INTROVERZIÓ

VADÁSZAT

Ázik a levegő,
Égből porzó,
Halk, halott eső
Hull lazán.

Csendes éjszakám.

Érdes nyelvvel,
Őrangyalom vérét nyalom,
Boldogan, igazán...
Égből porzó,
Halk, halott eső
Hull lazán.

Csendes éjszakám.

1997

POLLICE VERSO

Álmomban
Halált álmodtam.

Cipőm talpán ragadt az alkonyat,
Fehér tollú, verdeső szavak,
Az éjszaka lassan marokra fog,
A Hold karma átmetszi torkomat.

A Halál
Engem álmodott.

1998

KANÓCFÉNY

Arcom
Gyönyör és gyötirelem
Pokla.
Vonásom üvegén
Egyforma sötéttel
Nézek, nézel.

Velem minden
Verseny, törés, kegyelemlövés,
Zablám axisán karóba húzva
Mutatók ellen forgok...
Tollas keljfeljancsi.

Írnokként,
Feszített testemen,
Gyönyöröd, gyötrelmed
Poklát vezeted.

1998

SZOBÁNKBAN

Hol akaratlándzsák törtek önérzeten,
Férfi, női játszmák tragikomikái voltunk,
Hol szerettünk és harcoltunk...
Néha bővülnek a szerepek,
S én boldogan vagyok újra gyerek.

2003

HAJNALBAN, FALAK MENTÉN

Valahogy kerekék
Közé került,
S megállt az idő.
Lapulva, lopva
A moha mozgását
Mímelem,
Mintha szurokba, tollba,
Lassú sejthalálba
Merülnék.

Önazonosságot vesztett
És parttalan a csend.
Egyetlen mosoly,
Amint inged alatt
Melleid keresi
A szerelmes nap.
Levél zuhan,
Lánggra lobban,
És parttalan a csend
Mondd,
Ha mozgást mímelek
Lapulva, lopva,
S figyelem, hogyan nő

Huszonegyedik
Szívem,
Mondd,
Ha a falak mentén
Suhanó
Fénybe fogózok,
Az segít?
2000

VERSENGÉS NÉLKÜL

A te félelmed ma fontosabb,
Fehér köpenyes hajnalok
Vizsgálnak, s próbálom
Mozdulatom negatívján
Felismerni önmagam.

Az én félelmem ma gyáva,
Öntudatom megszgyén
Kúszva, mászva...
Hogy kar vagy szárny volt
A hervadt húscsokor,
Mindegy... térden állva.
2001

KOMPROMISSZUM

Csak úgy érek el valakit,
Ha valakit otthagynak,
S a fájdalomtól fájdalomig
Kellemes pihenő az átmenet.
2000

KIFOSZTVA

Késő van,
Valahol csillagfény hajlít földig egy ágat,
S aranyozott fővényen
Lassan árad a csend... parttalan.
Gyors félelmem
Egy darabig vonszolt,
Magamra hagyott,
Most belőlem – álmok közé szegelten –

Elcipelt minden választ,
S hiába vájom figyelmem másba
Mint víztükörből kitépett kép
Vergődik birtokomban,
Amit sejtek.

Árad a csend parttalan,
S a fővényen tört ágat aranyoz
A fény... késő van.

2001

DÉMONOK

Ha fáradt kócsag
– a kényes lepke-léptű –
Lapuló fűben kutat,
Ha óvatos csillagsor
Felhőhálót vet a tájra,
S magasba ránt néha egy fát
A távozó éjszakába...
Egyedül állunk,
Mikor félelmek tépik életünk,
S csenddé erősödött szavunk
Könyörög a másnak, az égnek...
Kéz a kézben, de külön rettegünk.

2001

LÉGSZOMJ

Álmomban, felhők alatt,
Ájult fények szárnyán
Szállt az éjjel, a suhanó széllel,
S elrabolt belőlem minden szót.

Álmomban testem kéreg, ág
S parszekek közé ékelt üzenet a szó.
Lassan hull a fakuló semmibe,
Tépett ágról az éjjel suhanó.

Felhők alatt hajnalban
Rabolt szavak nyáját, éji szelet
Kergetnek suhanó fények
S testem parszekek közé ékelt
Bénult ág, némult kéreg.

2002

ÉLETVÁGY

Lassan meghal a délután,
Az ég pinceboltozatán
Esti nyirok csillog,
S felhőromok ormairól
Öngyilkos mélybe szürke hóként
Éjdarabok hullanak.

Lassan meghalt a délután,
S bár apró félelem-lábak
Felhőromok homályát
Terjesztik, még kísértének
Fa- és háncrekben ébredő
Vágyak és szerelmek.
Még álmokba burkolva,
Mentjük magunk szabadba,
Egymást vonzva-űzve,
Ha átüt a felhők szürke falán
A csillagok torkolattüze.

2002

LÁNCREAKCIÓ

Szökőárként
Átcsap az éj a városon,
Ezrek sodródnak,
Koncentrikus álomtölcsérbe.

A sötétben hanyatt dölve,
Mellettem fekszik a csend,
Alszik vagy meghalt,
Nem tudom, nem értem.
A világ minden kövét
Átmossa rajtam a félelem.

Mellénk fekszel, a sötétben
Álmunk vagy halálunk,
Nem érted, nem akarod,
A világ minden félelme
Rajtad térdel, s feltépi mellkasod.

2003

HAJNALI FÉLELEM

„A MÚLT ÉJJEL IS”

Fekvőtől fekvőig, nyitott testtel,
Magzatpózban – emberek,
Félmosoly a fél világ,
S éjrétegek éjhulláma falaz,
Finom kőművesmunkát.

„Én Istenem, jó Istenem,
Becsukódik már a szemem...”

Fekvőtől fekvőig, rettenet,
Dagerrotip éjszakában,
Magzatpózban – merevek,
S a kelet sötét keret.

DESZKÁK KÖZÖTT, HALK HARANGSZÓ

Isten alszik rajtunk,
Imátlan, kormos csend,
Egy falunyi félelem mellünkön pihen,
S az álmorzók vascsapdája
Rácsattan az éjszakára.

1996

SZÜLETIK A CSOBBANÁS

Színek a kútból,
Álmodó ágyak,
Egy asszony, egy éjszaka.

Színek túlról,
Ágyak éjjel,
Egy asszony, egy álom.

Múltból a színek,
Egy éjjel,
Egy asszony, álmában...

Egy éjjel, egy asszonyt,
A kútból,
Ágyban a színek,
Múltban az álom.

1997

PARTOK KÖZT

Ahogy atomok tétováznak
Steril bolygóközi űrben.

Ahogy szivárvány kérgén
Zöld moha kúszik északra.
A még nem és már késő közt.

2000

FARKASOKNAK SAJÁT FÉNYÜK NINCS

Hiába felettetek...
Porhierarchia batyusbálon,
Híg gőzök szöknek
Csuklásnyi időre
Egyetlen polgártársi orrlyukon.
...Belátom,
Ablakon innen Semmi,
Ablakon túl Nem Látom.

1998

PILLANAT FENŐKŐ ÉS ACÉL KÖZT

Csak ajult fény,
Madarak körül leng a hang,
Lassú habcsapat,
Ezerfej gyapjas nyáj,
A bégető kéket túrja...
Illat üzen, mely még nyár,
Maradt bárány,
Mit megszámolhatnál.

1996

EGY ÚJABB NAP

Halkan ébredő hangok,
Bizonytalan, álmos neszek
Ködbe merülve, hajolva, lendülve
Konokul seper a hajnal
Fényudvart az éjbe.

Ébredő hangok, álmos neszek
Az utcán néma lovagi torna,
Megcsúszva, alázva hátrál a tegnap,
S büszkén berúgtat a ma.

Mint láncokból ébredek,
Félve, az ablakig jutok kúszva,
S arcomat fényrácsokhoz nyomva
Figyelem, ahogy hajolva,
Lendülve
Udvart seper a hajnal
A reggeli ürbe.

2002

TUDATALATTI

Napnyugta,
Utolsót lobbannak a fák,
S hegyekbe menekült vázak várják,
A tűzoltó éjszakát.

Álmodom,
Koncentrikus erek falán,
Időfolyam árja alatt kúsznak,
S félelempartok közt, holdfény-hídról
Kérdéseim a mélybe húznak.

Ébredek,
Holdfényben zúg az idő,
Ereim falán átüt a félelem,
S bár menekült vázként várom,
A tűzoltó éjszakát,
Kérdés-válasz kosarakat sodor
A sötét elem.

2003

REQUIEM

REQUIEM

Többször fordult ma a kocsí,
Gyerekzsivaj, nyitó kezek,
Ideges, záró erek,
Még meleg lenyomatok...
Temetik a negyedben az
Utolsó ablakot.

1997

RES PROSPERAE

Harc,
Még forró aszfalt,
Utcakapituláció.

Hang,
Kileng a torony,

Harang...
Zöld zümmögéssel
Püffed a negyed.

Sötét,
Csendes város. Agónia.
Kicsinyített emberek
Éles,
Fordított álma.

PÁRHUZAMOS A SEMMIBE

Poffal nevelő éj,
Bennünk tompított fények koszorúja,
Fáradtságok gyűjteménye,
Pihen kis halált.
Betonba vagonírozott
Vágyak vacognak még,
S vágányok nélkül,
Váltókon zörög a negyed.
Tömbházak közt
Ütközőn csillan a Hold.
Fényes fémkövezeten

Rozsdafolt,
Barnálló részeg
Kigombolt torkában,
Nyugvó madár tolla rebben.

Ha az utasok ellopják az állomást,
A városban...
Idegen országok felhői véreznek
A tetőkön.

1998

HA MINDEN CSOMAGOD EGY MOSOLY

Hol fény a fényben nyugodva,
Árnyak ölében pihen,
Horgonyon lebeg a város,
Ezernyi alvástól terhes az éjszaka,
Ízed, rám feszülő tested,
Tart ébren, életben.

Mint boncasztalon, fekszem szabadon,
Kutató tekintet elől kendő,
Puha, figyelmes szerelmed
Lassan lemossa testem.

Mélyen, masszívan nyugvó álmok,
A város vitorlát bont,
S utaznod kell vele.

Valahol, iszapos utcák fedélzetén
Halkan harang kondul,
Fennmaradok, s látni vélem,
A város nyomdokvizét a felhőkben.

1999

FARAGOTT CSEPPEK

Éjszaka vastüdőben
Zihálnak az álmok,
Pihen a város,
A hason heverő sárkány.

Izmok, csontok
Parázna ketrecét
Hegesztjük szoborrá,
Ahogy egymást alkotjuk,
S erősödő fájdalmak közt
Félelmek rajzát vési
Izzadt tenyérrel a Hold.

Friss sebek talapzatán csillogunk,
Szerelmesen.

Hason hever a város,
A ziháló sárkány,
S a sötétben házat építünk
Villogó szemére.

1999

KÉK ÁRNYALAT

Amott a hajnal,
Alatta utcavázra
Száradt város,
Ébred-szédül.

Amott a hajnal,
Itt meg álmokat
Álmodunk egymásra
Örült sebességgel,
Hiszen időnk kevés.

Mint lombok közé
Akadt ejtőernyős
Vergődik
Amott a hajnal.

Szintek között, irány nélkül,
Tapogatva haldoklunk,
Időnk kevés,
Nincs is időnk,
Álmot álmra rakunk.

1999

LÁTHATNÁD, AMIT LÁTOK

Némafilm az utca,
Korán kelő bábok közt
Ködbe veszett fejjel,
Besétál a reggel.

Kéményekre szúrt
Nyers tetőn,
Szemem széllovas
Leveleket fényképez
Reggel.

Simogatón leslek,
Nyugvó, apró ragadozó.
Álmod fagyott parázs,
Képzeletem haván...
S ködbeveszett fejjel
Elsétál a reggel.

ITTHON

Itt nincsenek habok,
Sirályszárnnyú alkonyok,
Karmukból fényt ejtve,
Lobbanva, zuhanva, kerengve...
Itt nincsenek tengerek.

Betonba ágyazott, kővé vált mezőn
Verdes a város, sáros-sérült madár,
Itt leszállni, megállni retteg
Az alkony s a hajnal...
Itt nincsenek habok, fények, remények.

A világ ablak, párkány,
Hol ideges-idegen világok hírnök-madarai
Mint szilánkok pihennek.
Fedélzet, mely alatt
Sosem léteztek habok, tengerek.

2002

PILLANATKÉP

Míg suhan a sötétség,
Árny-szárnnyakon menekül,
A hajnal emeli fegyverét,
S egy gyors fénynyaláb
Feltépi az éj oldalát.

A magasban színek torlódnak,
Törnek, csúsznak egymásba,
A felhők s a madarak,
Ha őrséget váltanak,
A vörös égen jelszavak sikongnak.

A mélyben álmokat gyűjtenek be,
S a harmat tétován, lomhán
Lebeg az állomás felett...
Vagonírozzák a csendet.

2002

VALLOMÁSOK

AZ OROSZLÁN ÉS A RÁK

Urad szeretni akar.
Fölötte szilaj szerető tusázik,
Alatta harsog a vér.
Urad pihenni akar.

Uram az estet várja.
Fönt urad vére harsog,
Alant kövek kelnek lábra,
Uram s az éj nagy vadász.

Istenünk lehet egy,
De ollóm ott kezdődik,
Hol a karmod véget ér!

1998

NE SZÓLJ HOZZÁM!

Néha néma csendben
Feküdtünk feszülő hasadra,
Konok-reccsenő sikolyt préselni,
S arcodon, olvadó ráncokból
Forgattunk vigyorra sántult mosolyt,
Enyém-tied fájdalmat...
Tudva, mindez olyan kár,
Ma virág vagy, holnap már ősz lesz.

HÁTTÉR NAPPAL, FÁVAL, VELEM

Keveset adok,
Látod, ráccsa font ujjak
Közt szűröm a hajnalt,
Lassú, lomha mozdulatok
Hullanak, puhán halmozódnak.
Réteg réteg ellen, élére,
Lapjára.

Kedvesem, mosolyom tied,
Hadd burkoljon,
Ha fázol.

Most keveset adok,
Ott, hol eddig
Biztonság...
Pattanó pillanatok
Csomópontján kötél tánc,
Kilengés, háló nélkül
Árny és igen,
Fény és nem közt
Szabad a játék.

Kedvesem, mosolyom tied,
Hadd burkoljon,
Ha fázol.

2000

ALTATÓ HELYETT

Éjjel érzem,
csak nyugvó öklöm
fegyver köztünk.
Takart, feszült gyilkos,
közös határ, kettős egység.

Halott homályban
kezem a háttérből
kiválik.
Ölni, simogatni...
Tétováz.

Hajnalban majd belőled
faragok kemény hitet,
húsevők oltárát,
büntető támaszt.

Ott, hol fény és árny
közt az idő megpihen,
Hol simulnak, kicsit
kézen fogják egymást
a pillanatok,
szemünkben a ragadozó,
tört ívű ugrás,
csituló izmainkban
az éhség kíváncsiság.

2000

KETTEN

Maradok,
Míg a fény tart,
Míg tenyeredben
Simogatás habja fröccsen.

Maradok,
Míg birodalom
A sötét,
S uralkodó a félelem,
Míg szárnyra kap halk szavad,
Meleg a maradék alkonyat,
S ott, túl, a hideg sejthető.

Maradunk egymásnak,
Fény és árny közt, fagyott pillanat,
Mellettem derengsz, holdbéli táj...
Apály, dagály.

2001

TÉL

Habár fölöttem a kék halott,
Alattam a fekete röggé fagyott...
Óriás pihékben hull a szerelem.

1996

FORDÍTVA NÉZZ TÁVCSŐBE!

Aludnék rövid,
Türelmetlen álmot,
Látnám mint melleid
Közt frissen tépett fűben,
Pihen az idő.

Aludnék, álmomban
Rajtad kissé elszabott
Kék felhőt
Lassú mozdulattal
Simogatnék.

Álom, rövid
Sóhaj hosszabb
Lélegzet margóján,
Kívánlak, mint új játékot
A gyermek,
S az unalom lassú táncba kezd,
Ha szétszedtelek.

2002

ÍGY ÉBRESZTESZ

Hajnalban,
Ha erősödő sívítással zuhan
S megcsillan egy kis fagyon
Az idő,
Ha fészkéről próbarepülést
Végez a félelem...
Ablakhoz tapadt áhítattal,
Egy csokor jégvirágot,
Gyűjtesz nekem,
S forró kezed
Olvadó szirmokkal borítja testem.

2002

REMÉNY

Mint célt vétett üzenet
Kereslek...
Mint hajnal mélyén felzavart gémek,
– időbe vájt, kifakult emlékek –
Ha félelmek sorfala közt,
Álmaimra vetkőzve kergetnek fényre,
Hosszú szárnyú rémek,
Lassú táncba kezd, meglel
A vérszínű reggel – felkarol, felkap –
Tán hamvaim fölé emel.

...néha másban, tükröződve
Néha rádtalálva.

2002

CSEND

Lövészárkok közt,
Újratöltés csendje.

1996

VELED

Lekéstük ketten a hajnalt,
S mikor a vágyak árapálya
Éji álmárba sodort,
Mikor a félelmek zajában a pillanat-pikkelyek
Voltak nyugodt szigetek,
S születés, halál felfért egy könnyű szárnyra –
Az első fényekkel lekéstük
Önmagunk.

2003

PILLANATKÉP BELLÁVAL

Álmom karján nyugtalan
Félelem nyújtja kezét,
Ahogy fázós levelek ülnek
Egymáshoz közelebb az ágon,
A tapintás aggódva kérdez,
S mint támadás elől a vonat,
Alagútba fut világom.

Bár látvány nélkül
Vak a hajnal,
Visszajelent a vágyott körvonal,
Ahogy ágak közt leveleken kúszva,
Lassan a nap is felnő...
Már álmölből alszik félelmem,
S vigyázva törli a háztetőt
Egy gondos, fehér felhő.

2003

VIRÁG

Levetközni háncsedényig
Ágon, éren át gyökérig,
Hol moha-álmok hosszú sora,
Koronáról kúszik porba,
Hol nedvek borába zártan,
Egyre nagyobb egek alatt,
A bomló nap körül,
Pimasz sugarak halkan donganak...

Majd felöltözni vérbe, sárba,
Rögpáncélba, ágruhába,
Törni lassan, tíz körömmel,
Mennybomlasztó düh-örömmel
Háncsedényig, koronáig,
Ágon át az éjszakáig...
Vágyam vágyadba vág, felébred,
Ha a bomló hold körül,
Egyre kisebb egek alatt
Pimasz sugarak donganak.

2003

TÖRÉSVONAL

Egy mosoly kellett volna
S az üregekbe bújó fény,
Jövőre mentett nyár-magvak fölé
Nem zuhan érczörejjel
– mint nyeregből kifordult lovas –
A rozsdás levélpáncél.

A te mosolyod kellett volna,
S közénk a régi könyv szagú ősz...
– ha erőltetett menetben lerogynak szavaink –
...és éjjelek haldokló varázsa
Nem vert volna éket.

Ha fehér tollait hullatja a tél,
Lassan eltűnnek alattunk
A nyomok és ösvények – egymáshoz.

2003

PÁLYAUDVAR KÉT SZEMÉLYRE

Más nem marad...
Ha a szoba-állomásba
A mindennapok játékvasút
Szerelvénye befut
...csak te, csak én.

S ha a szó-sínpárok köre kitör,
Ha álmod (valóra)váltó karja int,
Vágányra húz az utolsó kocsi,
S én maradok megint.

2003

BELLÁT ELEMEZVE

Még mindig nem értem,
A mozgásból hogy lesz üzenet,
A tekintetből évszak,
Hogy fázva emeli lábait a pók-hópehely,
Vagy kigombolva – mint virágkehely –
Érzelmek hogyan nyílnak,
Kezedből miért jobb az étel,
Ajkadról hogy váltok csókra minden szót...
S azt végképp nem értem,
Hogy pótolsz egyedül mindent,
Hit-hiányomban hogyan nyújt ottléted,
Valami valláshoz hasonlót.

2003

A még nem és a már késő közt

A csíkszeredai Tilos kávéházban április végén (2003-ban, a szerk. megj.) mutatták be Ady András A még nem és a már késő közt című verseskötetét, amely a Csíkszeredai Kiadóhivatal gondozásában jelent meg. Szatmári László, a Csíkszeredai Kulturális Iroda vezetője méltatta az elsőkötetes szerző alkotói teljesítményét, Márdirosz Ágnes színművésznő pedig a kötetből olvasott fel verseket. Az eseményre zsúfolásig megtelt a kávéház.

Ady András 1976. július 12-én született Csíkszeredában, humanisztika–idegen nyelv szakon végezte középiskolai tanulmányait a Márton Áron Gimnáziumban. Két év sportfőiskola következett, majd a Babes-Bolyai Tudományegyetem pszichológia karán államvizsgázott. Jelenleg kulturális szakirányító a csíkszeredai polgármesteri hivatalban. Versei országos, helyi lapokban, folyóiratokban, valamint web-antológiákban jelentek meg.

1.

– Bár ez az első könyve, mégsem számít kezdőnek. Miért várt ennyit versei kötetbe gyűjtésével? – kérdeztük a költőt a bemutató után.

– Tíz év alatt érleltem ki ezt a kötetet. Korosztályomból azok, akik versíráshoz folyamodtak, rendszerint könyv megjelentetésével kezdtek. Én inkább a tradicionális verziót választottam: előbb publikáltam lapokban, különböző kiadványokban, s miután eléggé kipróbáltam magam, csak akkor született meg bennem a gondolat, hogy kötetbe is egybegyűjtsem verseim.

– Mi ihleti a verseit?

– Mindaz, ami körbevesz nap mint nap. Számomra bármi, amivel az életben találkozom, inspirációs forrássá válhat, így a családomtól a szerelmeken át egészen az élet látszólag legjelentéktelenebb eseményéig. Másként fogalmazva: a lent és a fent között bármi. A hangulat a meghatározó. Ha ez adott, akkor a gombostű is képes rá, hogy megihlessen.

– Versei többnyire rövid terjedelműek. Ez valamilyen koncepció része?

– Régebben próbálkoztam prózával, de rájöttem, hogy sűrítennem kell mondandómat, mert a prózában túlzott magyarázatot kapott minden mélyebb érzés, gondolat. Így lassan lírikusabb énem kerekedett felül, s ezen belül is a tömör közlésforma. Nem nevezném ezt koncepciónak, sem holmi művészi fogásnak, egyszerűen ebben a formában érzem jobban megragadhatónak mondandómat. Lehet, persze, hogy ily módon többet bízik a kimondhatatlanra, mint kellene, de a folyamat még nem zárult le, nem köteleztem el magam a tömörség mellett sem.

– Stilisztikailag hol helyezné el magát a kortárs költők között?

– Klasszicizálódni nehéz, ha az ember még életben van, bár nem kizárt dolog. Van időm... Inkább megvárnám, míg mások elhelyeznek engem valahol, de nem érzem szükségét ennek. Az ilyesféle skatulyák amúgy is torzítanak, még nem érzem magam igazán költőnek, inkább úton lévőnek a költészet felé.

– Mit jelent önnek – ma, az elanyagiasodás és üzleti ambíciók korában – alkotónak, üzenet-hordozó küldetésben részt vevőnek lenni?

– Közhely ugyan, de áldatlan szerepkör ez. Nem is motivál semmilyen üzleti ambíció, nem az alkotásból élek. Alkotónak lenni számomra egészen másról szól, nem a megélhetésről, hanem magáról az alkotói önmegvalósításról.

– *Hangzatos és érdekes debütökötetének címe. Ha jól tudom, a Partok közt c. versének egyik sora. Miért éppen erre esett a választása?*

– A könyv címe tömören képvisel, hiszen velem minden vagy később, vagy hamarabb történik, mint másokkal. Külső vagy belső környezetemben egyaránt. Sietve próbáltam ki például azt is, hogyan tudnék ábrázolni. Bármit – külső, belső képet, érzelmet, történetet, éles fényt vagy mély sötétet. Mikor rájöttem, hogy a rajzzal vagy a képpel történő ábrázolás nem erős oldalam, sietve kerestem egy új, a két kifejezőmódot összebékítő megoldást, s így jutottam el a versírásig. Kezdeti kísérleteim rávezettek arra, hogy versben tökéletesen le lehet képezni mindazt, ami bennem, körülöttem, általam vagy nélkülem történik, maga a leképezés pedig fényképszerűre sikeredett. A cím magában foglalja a múltat és a jövőt, de a mindenkori jelent is, amely a még nem és a már késő közt bennem feszül.

(*Romániai Magyar Szó: 2004. május 22-23*)

Kérdező: NYULAS FERENC

2.

– *Milyen érzés és felelősség az Ady „márkanévvel” betörni az irodalomba?*

– Az Ady „márkanév” kétségtelenül jó hatású reklámpsziológice, azonnal felfigyeltek rá, nem kellett kitalálnom valami blickfangos, azonnali feltűnést keltő költői nevet. (Kezdetben voltak „hogy jövök én ahhoz, hogy ilyen névvel...”, vagy „szerintem meg kellene változtatni...”-szerű felháborodott ajánlatok tekintélyesebb irodalmi tudoroktól.)

Ezek a rövid távú előnyei ennek a családnévnek, s azt hiszem az előnyök sora itt kezdődve, itt véget is ér. Innen már csak a névhez való felnöv(öget)és feladata marad, ami bőven sok. Ez a név kötelez. Legalább is engem kötelezett az írásra, megmutatkozásra és egyúttal arra is, hogy nagyon vigyázzak, mit és hogyan írok le, hisz minden hibám, éretlen-kiforratlan szavam nevem nagyítója alatt kerül olvasásra. Ebből azonban nem azt kell leszűrni, hogy az Ady név terhe alatt roskadozok – szegény én –, hanem azt, hogy felelősségteljesebbé, meggondoltabbá tett és tesz. Így vagyunk együtt, mi ketten, jóban-rosszban, én és a nevem.

(*Káfé Stockholm*)

Kérdező: CSEKE GÁBOR

Lírai fotográfiák

Ady András debütkötetének darabjait olvasgatva, a szerző költői világát szemlélve-szemlélve óhatatlanul George Bacovia román költő lírai univerzumával érzem rokoníthatónak azt, főként a szövegekből kikerekedő képek révén. A Szabad Szombat / Színkép hasábjain rendszeresen szereplő fiatal csíkszeredai költőnek éppen a képalkotás egyik erőssége („...ha sietve címkéz-nem kellene ezeket a verseket, akkor inkább fotográfiákhoz hasonlítanám őket, s szerepük legfőképpen a megörökítés. a pillanatok kimerevítése, azoknak éveken történő átmentése” – írja Ady András a kötet fülszövegében). Valóban, a láttatás módja meghatározza az 50 oldalas könyv tömör ciklusaiban (Nytány, Mulasztás, Introverzió, Hajnali félelem, Requiem, Vallo-mások) felsorakozó szövegek szintjén kibontakozó szerzői magatartást. Olyanfajta vizualitás ez, amelyben az árnyalatok döntő szereppel bírnak, s amelyben nem ritka a tudatosan fel-vállalt bizarr beütés, no meg a frappáns szemléletmód megnyilvánulása sem (utóbbi főként a kozmikus hangulatú, jelentéskörü képek esetén érhető tetten).

Élet és halál fogalomköre, a város mint – gyakran – az elidegenedés színtere, az érzelmek kavargása, a családi környezet mint egyfajta középpont, a hit és az egyén viszonya, talányos, töprengésre késztető Isten-kép – íme, nem a teljesség igényével, Ady András költői világának alapelemei, amelyek köré szerveződnek, következetesen felépített, látszólag komor díszletek között, a debütkötet szövegei, tudatos ellenpontozással, hiszen a versek egyik kulcsszava, gyakorisága révén is, épp a fény. A szerző jó érzékkel közelíti meg más és más szemszögből verseinek állandó témaegyüttesét, így ez utóbbinak folyamatos felfejtése kizárja a tematikai egy-oldalúságot feltételező olvasói benyomást. A világos és sötét tónusok váltakozása ihletetten festi alá a lírai én élveboncolásként ható önvizsgálatát, illetve egy álomszerű belső dimenzió feltérképezését, amire következtetni lehet e versek olvastán. A szerző viszonylag könnyedén kezeli az ehhez szükséges költői eszközöket, figyelemre méltó az, ahogyan szövegeiben a természet elemei az emberi világ, az egyéni életérzés részeivé válnak (vagy ahogyan utóbbi kivétel előbbiekre), az a plasztikus kifejezőmód, amely helyenként Kassák Lajos szabadverseinek hangvételét idézi fel (Altató helyett), illetve az a gyakori megoldás, melynek révén a versek telített jelentésű, a meglepetés erejével ható zárósora az előtte szereplő szövegegységet besugározza az értelmezés tekintetében (példák ilyen megfogalmazásokra, amelyek akár egy-soros verseknek is tekinthetők: „*Fölöttem elhúz egy csecsemőárnyék*”, „*Kéz a kézben, de külön rettegünk*”, „*A csillagok torkolattüze*”, „*Vagonírozzák a csendet*”).

Ahogyan az debütkötetek esetében általában történik, Ady András első könyvében is érzékel-hetők az út- és énkeresés jelei: apró formai következetlenségek (pl. a vessző olykor esetleges használata), helyenként egyfajta „túlkódolás” (... „*Belátom / Ablakon innen Semmi / Ablakon túl Nem Látom*”) vagy enyhén erőltetett szókapcsolatok révén létrejövő metaforizálás, illetve, ritkábban, a képzavar határát súroló megfogalmazások („*Míg tenyeredben / Simogatás habja fröccsen*”). Egészében szemlélve azonban a könyv túlnövi az említett, a fejlődési folyamat-ban nagyrészt kötelezően jelentkező „szépséghibákat” és hiteles összképet nyújt egy sajátos költői debütőről, amely méltó folytatást ígér.

(Romániai Magyar Szó: 2004. május 22-23)

SZONDA SZABOLCS

(A kötet hátlapjáról, fülszöveg)

Életemben először 1976-ban siettem. Akkor megszületni, azóta pedig állandóan, mindenhová sietek, és mégis mindig elkések mindenhol. A könyv címe tömören képvisel és leír, hisz velem minden vagy később, vagy hamarabb történik, mint másokkal. Külső vagy belső környezetemben egyaránt.

Sietve próbáltam ki például azt is, hogyan tudnék ábrázolni. Bármit: külső, belső képet, érzelmet, történetet, éles fényt vagy mély sötétet. Mikor pedig rájöttem, hogy a rajzzal vagy képpel történő ábrázolás nem erős oldalam, sietve kerestem egy új, a két kifejezésmódot kibékítő megoldást, így jutottam el a versírásig. Kezdeti kísérleteim rávezettek arra, hogy versben tökéletesen le lehet képezni mindazt, ami bennem, körülöttem, általam vagy nélkülem történik, maga a leképzés pedig fényképszerűre sikeredett.

Ily módon, ha sietve címkéznem kellene ezeket a verseket, akkor inkább fotográfiákhoz hasonlítanám őket, s szerepük legfőképpen a megörökítés, a pillanatok kimerevítése, azoknak éveken történő átmentése.

A képzeletbeli teleobjektívet tetszés szerint lehet befele – érzelmek, hangulatok felé – vagy éppen kifele – tájak, környezet – irányítani, közel- vagy távolképet készíteni, illetve lehetővé teszi az időben való előre-, hátra-mozgást is. A használt szűrő erősen szubjektív, a képek néha kicsinyített és fordított állásúak, a felbontással való játszadozás miatt pedig a hatyú néha kiskacsának, illetve fordítva tűnik.

A könyv tehát ezeknek a szubjektív vers-fényképeknek az albuma, én pedig a majd tízéves anyag olvasása közben, képről képre haladva, sietve bemutatkozom. Kellemes lapozást!

Ady András